

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและการประเมินผล ของครูในสังกัดศึกษาธิการภาค*

Assessment of Priority Needs for Developing Teachers' Measurement and Evaluation competencies under the Regional Education Offices

¹กัณฑ์ทัย ค้างพหล, วัสส์พร จิโรจพันธ์ และ ณัฐวัตร สุดจินดา

¹Kanreutai Klangphahol, Wassaporn Jirojphan and Nattawat Sudjinda

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University

under the Royal Patronage (VRU), Thailand.

¹Corresponding Author's Email: kanreutai@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูในสังกัดศึกษาธิการภาค และ (2) เปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูในสังกัดศึกษาธิการภาค จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 400 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยแบ่งกลุ่มตามภูมิภาคและสุ่มตัวอย่างครูจาก 4 จังหวัด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะการวัดและประเมินผล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยใช้เทคนิค Priority Needs Index Modified (PNI Modified)

ผลการวิจัยพบว่า 1. สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ ด้านทักษะ (PNI = 0.604) รองลงมาคือ ด้านความรู้ความเข้าใจ (PNI = 0.553) และด้านคุณลักษณะ (PNI = 0.550) โดยเฉพาะรายการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ การบริหารจัดการการวัดและประเมิน การสื่อสารและการใช้ผลการประเมิน และการพัฒนาการวัดและประเมิน 2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูที่จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี มีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปในทุกด้าน แต่มีเพียงด้านทักษะด้านเดียวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.560$, $p = 0.011$)

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น; สมรรถนะ; การวัดและการประเมินผล

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to assess the priority needs for developing teachers' competencies in measurement and evaluation under the Regional Education Offices; and 2) to compare these priority needs according to teachers' work experience. The research employed a quantitative approach. The sample comprised 400 teachers from schools under the Ministry of Education, selected through multi-stage sampling by region, with teachers randomly sampled from four provinces. Data were collected using a questionnaire assessing the priority needs for developing measurement and evaluation competencies. Data analysis included descriptive statistics, such as mean and standard deviation, and the Priority Needs Index Modified (PNI Modified) technique to determine the relative importance of the needs.

From the study, the following results were found: 1) The teachers' competency area with the highest priority needs for development was skills (PNI = 0.604), followed by knowledge and understanding (PNI = 0.553) and personal attributes (PNI = 0.550). The items with the greatest priority needs for development included measurement and evaluation management, communication and the use of evaluation results, and the development of measurement and evaluation practices. 2) A comparison of priority needs for development by teaching experience revealed that teachers with less than five years of experience had higher mean priority needs across all areas than those with five or more years of experience. However, only the skills domain showed a statistically significant difference at the .05 level ($t = 2.560, p = 0.011$).

Keywords: Priority Needs Assessment; Competencies; Measurement and Evaluation

บทนำ

ในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยในปัจจุบัน จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือ การพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอน โดยเฉพาะสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบและสะท้อนคุณภาพของการเรียนการสอน อย่างเป็นรูปธรรม National Institute for Development of Teachers, Faculty Staff and Educational Personnel (2025) กล่าวถึง ความจำเป็นของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของครูในบริบทของการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยในบริบทของการยกระดับคุณภาพการศึกษาตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้เน้นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการเรียนรู้จากรูปแบบเน้นเนื้อหาไปสู่การพัฒนาสมรรถนะและความฉลาดรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินระดับชาติและนานาชาติ (O-NET และ PISA) ที่สะท้อนปัญหา ด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไทยอย่างต่อเนื่องและน่าเป็นห่วง การพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ จำเป็นต้องมีระบบการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ เพื่อประเมินศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุมทั้งในมิติของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น “ครู” จึงต้องมีสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สามารถสะท้อน

คุณลักษณะเหล่านี้ได้อย่างแท้จริงนอกจากนี้ ความสามารถของครูในการวัดและประเมินผลยังเป็นส่วนสำคัญต่อการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน การปรับปรุงการสอนอย่างมีข้อมูลรองรับ และการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึก ไม่ใช่เพียงเพื่อการคัดกรองหรือวัดความรู้เท่านั้น แต่เพื่อ “พัฒนาผู้เรียน” อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน จึงกล่าวได้ว่าสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติ และเป็นปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทย

สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล ใน การพัฒนาระบบและกลไกการวัด การติดตาม และประเมินผลให้ประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนกลไก การประเมินผลผู้เรียนและกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษาในทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ การประเมินสมรรถนะครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในด้านการปฏิบัติงาน และระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาวิชาชีพ โดยส่งเสริมและพัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัด และประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้น ความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และความต้องการของยุทธศาสตร์ชาติ พัฒนารูปแบบและเครื่องมือการ ประเมินที่สามารถสะท้อนทักษะ ความรู้ และสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ใช้ข้อมูลการวัดและ ประเมินผลในการวางแผนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (Office of the Education Council, 2017)

อีกทั้ง สมรรถนะด้านการวัดและประเมิน (assessment competence) คือ สมรรถนะด้านหนึ่ง ที่ จำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู เป็นสมรรถนะที่ครอบคลุมตั้งแต่การออกข้อสอบ การวิเคราะห์ข้อสอบ การตัดสินผล การรวบรวมสารสนเทศที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ไปจนถึงการนำสารสนเทศจากการวัด และประเมินไปสื่อสารและใช้ในการพัฒนาผู้เรียน จะเห็นได้ว่าสมรรถนะด้านการวัดและประเมินมีขอบเขตที่ กว้าง อีกทั้งเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่ผ่านมาต่างสะท้อนว่า ครูในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดสมรรถนะด้านการวัดและประเมินที่ถูกต้องและทันสมัย ครูจำนวนมากยังคงยึดติด อยู่กับการออกข้อสอบและการตัดสินผล ไม่ได้มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่าที่ควร และจากรายงานการ วิเคราะห์สมรรถนะและการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะและการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินของครูทั้ง 6 ด้าน มีระดับสมรรถนะอยู่ใน ระดับปานกลางถึงระดับมาก ซึ่งในยุคที่การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ สมรรถนะของครูในด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพ ของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยตรง ความสามารถของครูในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การออกแบบ เครื่องมือวัดผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ และการแปลผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ล้วน เป็นองค์ประกอบของสมรรถนะที่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง (Office of the Education Council, 2017)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการวัดและการประเมินผล Chumkaew, and Teerawitayalert (2021) ศึกษาเรื่องสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูยุคใหม่ในสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูยุคใหม่มีความสามารถในการเลือกเครื่องมือและกำหนดวัตถุประสงค์ได้ดีแต่ มีข้อจำกัดด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ และการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการประเมินมีข้อเสนอให้พัฒนา ทักษะวิเคราะห์ผลและเทคนิคการวัดในบริบทดิจิทัล Jaisuk, and Thanaphonganan (2019) ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลผลการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่ ยังขาด ทักษะด้านการวัดและประเมินผล โดยเฉพาะการสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพ และการแปลผล ปัญหาที่พบบ่อย ได้แก่ การไม่เข้าใจหลักการวัดที่ถูกต้อง การเลือกใช้เครื่องมือไม่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และการนำผล

ประเมินไปใช้ไม่เต็มศักยภาพ Nuansri, and Pantuworakul (2020) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครู: กรณีศึกษาเขตพื้นที่ภาคกลาง ผลการวิจัยสมรรถนะของครูอยู่ในระดับ ปานกลางค่อนข้างสูง จุดแข็ง ได้แก่ ความเข้าใจเรื่องจุดมุ่งหมายและการเลือกเครื่องมือ จุดอ่อน ได้แก่ การใช้ผลประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการสื่อสารผลการประเมิน Sohsiri, Khawloueng, and Jiraro (2018) ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัย พบว่าครูในโรงเรียนขยายโอกาส จังหวัดระยอง มีสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับ ปานกลาง ความต้องการจำเป็นเร่งด่วน ได้แก่ การวัดให้ครอบคลุมทุกด้าน การเก็บข้อมูลการวัดและประเมินผล การกำหนดจุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผล การรายงานผลและนำไปใช้ และการใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย Jirojphan, and Klangphahol (2015) ศึกษาเรื่องผลการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผลการวิจัย พบว่านักศึกษาฝึกประสบการณ์มีความสามารถด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ไม่เพียงพอในหลายด้าน พบความต้องการจำเป็นสูงสุดในด้าน การใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการสอน การออกแบบเครื่องมือที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ การใช้เกณฑ์ที่ชัดเจนในการประเมินภาพรวมจากงานวิจัยในประเทศ พบว่า ระดับสมรรถนะการวัดและประเมินผลส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ

จากการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ของ Klangphahol, and Jirojphan (2024) ได้ทำการพัฒนาโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู พบว่า นักศึกษามีระดับสมรรถนะการวัดและประเมินผลที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความเข้าใจในหลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผล ส่วนผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis: CFA) พบว่าสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ มีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว คือ หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผล การสร้างและการใช้เครื่องมือ และการเลือกใช้วิธีการประเมินผล 2) ด้านทักษะ มีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว คือ การพัฒนาการวัดและการประเมิน การบริหารการวัดและการประเมิน และการสื่อสารและการใช้ผลการวัดและการประเมิน และ 3) ด้านคุณลักษณะ มีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว คือ ด้านจรรยาบรรณ และ คุณค่าและประโยชน์ของการประเมิน ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสมรรถนะการวัดและประเมินผลที่มีความเที่ยงตรงเชิงโครงการที่ชัดเจนในการนำมาประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและการประเมินผลของครูในสังกัดศึกษาธิการภาค โดยด้านทักษะมีความสำคัญมากที่สุดในโมเดลสมรรถนะการวัดและประเมินผล

ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและการประเมินของครูในสังกัดศึกษาธิการภาค และเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและการประเมินจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ตามองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการวัดและประเมินผล ของ Klangphahol, and Jirojphan (2024) เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เฉพาะเจาะจงของสมรรถนะการวัดและการประเมิน ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเชิงประจักษ์ในการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม หรือพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะทำให้ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและการประเมินของครูในสังกัดศึกษาธิการภาค
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและการประเมินของครูในสังกัดศึกษาธิการภาคตามประสบการณ์การทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหา เอกสาร แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิดและองค์ประกอบของสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู แนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยเฉพาะเทคนิค Priority Needs Index Modified (PNI Modified) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ เกณฑ์การวิเคราะห์ ตลอดจนการอภิปรายผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสิ้น 29,152 แห่ง แบ่งออกเป็น 18 ภาค จำนวน 484,114 คน (Office of Policy and Planning, Basic Education Council, 2023)

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้หลักเกณฑ์ของ Wongwanich (2019) ได้เสนอตาราง สำเร็จรูปของ de Vaus (2002) ที่กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างภายใต้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($\alpha = .05$) ซึ่งถือว่าการกำหนดขนาดตัวอย่างที่มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้และเป็นขนาดที่ปลอดภัย ไม่ได้เสี่ยงต่อการกำหนดขนาดตัวอย่างที่น้อยเกินไปและยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ 5% และความแตกต่างตามตัวแปรหรือสิ่งที่สนใจศึกษาแบบ 50/50 แล้วจำนวนกลุ่ม ตัวอย่างที่เหมาะสมจึงควรมีค่า เท่ากับ 400 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage) โดยมีขั้นตอนในการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งกลุ่ม โดยพิจารณากำหนดให้ครูในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกลุ่มแบ่งเป็น 18 ภาค และทำการสุ่มเลือกตัวแทนจากกลุ่ม เนื่องจากแต่ละกลุ่มมีคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกัน มา 2 ภาค ได้แก่ 1) ภาคที่ 1 ประกอบด้วย ลพบุรี สระบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา 2) ภาคที่ 2 ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

ขั้นตอนที่ 2 จากนั้นทำการสุ่มแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยพิจารณากำหนดให้ครูในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็น 2 ภาค ได้แก่ 1) ภาคที่ 1 ประกอบด้วย ลพบุรี สระบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง และพระนครศรีอยุธยา 2) ภาคที่ 2 ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ และทำการสุ่มเลือกตัวแทนจากกลุ่มได้แก่ ภาคที่ 1 คือ สระบุรี พระนครศรีอยุธยา และ ภาคที่ 2 คือ นนทบุรี ปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 3 จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) โดยมีครูในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่ง 4 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี พระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี กำหนดให้จังหวัดเป็นชั้น และสุ่มตัวอย่างจังหวัดละ 100 คน จึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กล่าวไว้ ข้างต้นจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยคือแบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและประเมินผลของครู แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและประเมินผลของครู จำนวน 24 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ โดยใช้ข้อคำถามจากองค์ประกอบสมรรถนะการวัดและประเมินผลของครูจากงานวิจัยของ Klangphahol, and Jirojphan (2024) ผู้วิจัยได้ทำการทดลองใช้เครื่องมือที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริงจำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ 0.942 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.228-0.860 ซึ่งมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ หลังจากนั้นจึงนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google Forms ในการสร้างแบบฟอร์มการสำรวจออนไลน์

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยมีลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็นของตัวบ่งชี้ของด้วยค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (Best, 1977)

ค่าที่อยู่ระหว่าง 4.51 - 5.00 มีระดับสมรรถนะสูงมาก

ค่าที่อยู่ระหว่าง 3.51 - 4.50 มีระดับสมรรถนะสูง

ค่าที่อยู่ระหว่าง 2.51 - 3.50 มีระดับสมรรถนะปานกลาง

ค่าที่อยู่ระหว่าง 1.51 - 2.50 มีระดับสมรรถนะน้อย

ค่าที่อยู่ระหว่าง 1.00 - 1.50 มีระดับสมรรถนะน้อยมาก

2. การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น แบบฉบับปรับปรุง โดยใช้สูตรคำนวณด้วยเทคนิค Priority Needs Index Modified (PNI Modified) เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดย นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่างของ (I-D) แล้วหาร ด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไปและให้ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่ เป็นรากฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่มโดยความต้องการจำเป็น ใช้สูตรคำนวณด้วยเทคนิค PNI modified ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและการประเมินผลของครูในสำนักงานศึกษาธิการภาค โดยใช้สูตร PNI modified ของ Wongwanich (2019) ดังนี้ $PNI_{modified} = (I-D) / D$

$PNI_{modified}$ หมายถึง ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

I (Important) หมายถึง สภาพจริงที่เป็นอยู่

D (Degree of success) หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็น

การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบฉบับ โดยใช้สูตรคำนวณด้วยเทคนิค $PNI_{modified}$ เป็นการเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อย ค่าดัชนีที่สูงบ่งชี้ถึงความต้องการที่มีความสำคัญในการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยดังแสดงในตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าดัชนี PNI ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและการประเมินของครูในสังกัดศึกษาธิการจำแนกตามความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และคุณลักษณะ

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและประเมินผลของครู	ค่าเฉลี่ย	SD	PNI	ลำดับ
ด้านความรู้ความเข้าใจ K	2.23	0.604	.553	2
หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผล k1	2.27	0.630	.545	2.3
การสร้างและการใช้เครื่องมือ k2	2.22	0.677	.556	2.2
การเลือกใช้วิธีการประเมิน k3	2.21	0.663	.558	2.1
ด้านทักษะ S	1.98	0.596	.604	1
การพัฒนาการวัดและการประเมิน S1	2.01	0.694	.598	1.3
การบริหารการวัดและประเมิน S2	1.97	0.659	.607	1.1
การสื่อสารและการใช้ผลการวัดและประเมิน S3	1.96	0.655	.608	1.2
ด้านคุณลักษณะ A	2.25	0.542	.550	3
จรรยาบรรณ a1	2.20	0.596	.560	3.1
คุณค่าและประโยชน์ของการประเมิน a2	2.30	0.628	.540	3.2

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและการประเมินของครูในสังกัดศึกษาธิการภาค จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูในสังกัดศึกษาธิการภาค จำแนกตามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ พบว่า ด้านที่มีความจำเป็นในการพัฒนาสูงสุดคือ ด้านทักษะ โดยมีค่าดัชนี PNI เท่ากับ 0.604 เป็นลำดับ 1 รองลงมาคือ ด้านความรู้ความเข้าใจ และ ด้านคุณลักษณะ ซึ่งมีค่าดัชนี PNI เท่ากับ 0.553 และ 0.550 เป็นลำดับ 2 และ ลำดับ 3 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบย่อย พบว่า สมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด คือ การบริหารจัดการการวัดและการประเมินผล (S2) มีค่า PNI เท่ากับ 0.607 เป็นลำดับ 1 รองลงมาคือ การสื่อสารและการใช้ผลการวัดและประเมิน (S3) และ การพัฒนาการวัดและการประเมินผล (S1) ซึ่งมีค่า PNI เท่ากับ 0.608 และ 0.598 เป็นลำดับ 2 และลำดับ 3 ตามลำดับ

ในส่วนขององค์ประกอบด้านความรู้ พบว่า การเลือกใช้วิธีการประเมิน (K3) มีค่าดัชนีความจำเป็นสูงสุด (PNI = 0.558) เป็นลำดับ 1 รองลงมาคือ การสร้างและการใช้เครื่องมือ (K2) และ หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผล (K1) ซึ่งมีค่า PNI เท่ากับ 0.556 และ 0.545 เป็นลำดับ 2 และลำดับ 3 ตามลำดับตามลำดับ ส่วนในด้านคุณลักษณะ พบว่า จรรยาบรรณทางวิชาชีพ (A1) มีความจำเป็นในการพัฒนามากกว่าคุณค่าและประโยชน์ของการประเมิน (A2) โดยมีค่า PNI เท่ากับ 0.560 และ 0.540 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยดัชนีความต้องการจำเป็น(PNI)ในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและประเมินผลของครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

สมรรถนะการวัดและการประเมินผล	ประสบการณ์	n	ค่าเฉลี่ย	SD	t	p-value
ด้านความรู้ (K)	< 5 ปี	195	0.5601	0.124	1.112	0.267
	≥ 5 ปี	205	0.5467	0.118		
ด้านทักษะ (S)	< 5 ปี	195	0.6197	0.111	2.560**	0.011
	≥ 5 ปี	205	0.5894	0.125		
ด้านคุณลักษณะ (A)	< 5 ปี	195	0.5591	0.114	1.663	0.097
	≥ 5 ปี	205	0.5411	0.103		
รวม	< 5 ปี	195	1.5687	0.751	1.938	0.053
	≥ 5 ปี	205	1.4288	0.693		

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและการประเมินผลของครูในสังกัดศึกษาธิการภาคตามประสบการณ์การทำงาน จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) ของครูในด้านการวัดและการประเมินผล จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี มีค่า PNI เฉลี่ยในทุกด้านสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป อย่างไรก็ตาม มีเพียงด้านทักษะ เท่านั้นที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = 0.011$)

องค์ความรู้ใหม่

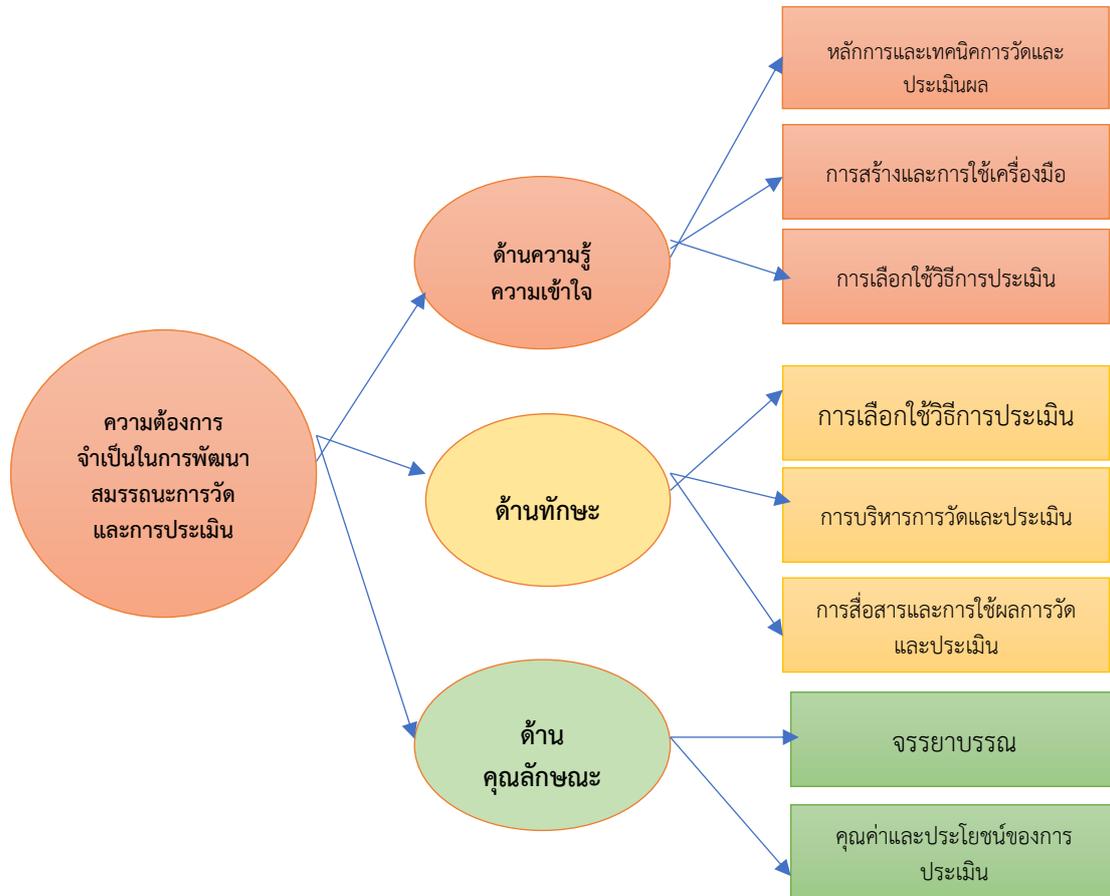

Figure 1: Components of the Needs for Developing Teachers Measurement and Evaluation Competency

จากผลการวิจัยที่ได้ศึกษาความต้องการประเมินจำเป็นของสมรรถนะการวัดและการประเมินผลของครู ซึ่งพบว่าความจำเป็นที่เร่งด่วนในการพัฒนาของสมรรถนะการวัดและการประเมินผล จาก 3 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านทักษะ ด้านความรู้ความเข้าใจ และ ด้านคุณลักษณะ ที่แสดงในภาพที่ 1 พบว่าองค์ประกอบด้านทักษะมีความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยเฉพาะรายการย่อย คือ การบริหารจัดการการวัดและประเมินผล, การสื่อสารและการใช้ผลการวัด และการพัฒนาการวัดและประเมินผล ตามลำดับ สามารถนำไปใช้ในการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม หรือพัฒนานโยบายด้านการวัดและประเมินผลของครูที่เน้นเฉพาะการพัฒนาทักษะด้านการวัดและประเมินผล และเน้นอบรม กลุ่มครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งมีความต้องการจำเป็นสูงในทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะด้านทักษะ สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย การวางแผนพัฒนา หรือการสร้างมาตรฐานการประเมินสมรรถนะครูทั้งในระดับภาคและระดับชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูในสังกัดศึกษาธิการภาค เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ พบว่า ด้านที่มีความจำเป็นในการพัฒนาสูงสุดคือ ด้านทักษะ โดยมีค่าดัชนี PNI เท่ากับ 0.604 เป็นลำดับ 1 แสดงให้เห็นว่าครูยังมีความต้องการพัฒนาในมิติของทักษะเชิงปฏิบัติด้านการวัด

และการประเมินมากกว่าด้านอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Klangphahol, and Jirojphan (2024) ได้ทำการพัฒนาโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู พบว่า ระดับสมรรถนะการวัดและประเมินผลด้านทักษะ มีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว คือ การพัฒนาการวัดและการประเมิน การบริหารการวัดและการประเมิน และการสื่อสารและการใช้ผลการวัดและการประเมิน มีความสำคัญมากที่สุดในโมเดลสมรรถนะการวัดและประเมินผล

และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่า สมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุดคือ การบริหารจัดการการวัดและการประเมินผล มีค่า PNI เท่ากับ 0.607 รองลงมาคือ การสื่อสารและการใช้ผลการวัดและประเมิน มีค่า PNI เท่ากับ 0.608 และ การพัฒนาการวัดและการประเมินผล มีค่า PNI เท่ากับ 0.598 ตามลำดับ แสดงถึงความจำเป็นในการส่งเสริมทักษะเชิงบริหารจัดการและการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายของครูในการจัดระบบการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบและครอบคลุม ซึ่งไม่ใช่เพียงการใช้เครื่องมือวัดผลเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมถึงการวางแผน ออกแบบ ดำเนินการ และประเมินความเหมาะสมของกระบวนการวัดผลอย่างรอบด้าน ซึ่งจำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะในยุคปัจจุบัน ส่วนองค์ประกอบด้านการสื่อสารและการใช้ผลการวัดและประเมินผล ซึ่งมีค่า PNI ใกล้เคียงกัน สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการถ่ายทอดผลการประเมินให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสม สำหรับองค์ประกอบด้านการพัฒนาการวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นลำดับถัดมา แสดงให้เห็นถึงความต้องการของครูในการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการสร้าง พัฒนา และเลือกใช้เครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทการเรียนการสอนในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nuansri, and Pantuworakul (2020) ศึกษาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูในเขตพื้นที่ภาคกลาง พบว่าครูส่วนใหญ่ มีระดับสมรรถนะต่ำในด้านทักษะการพัฒนาเครื่องมือวัด การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน และการใช้ผลประเมินในการวางแผนสอน และจากรายงานงานการวิจัยของ Office of the Education Council (2017) พบว่า สมรรถนะที่ครูมีระดับต่ำที่สุดคือ การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมิน และการใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความขาดแคลนทักษะเชิงปฏิบัติของครู โดยเฉพาะการบริหารการวัดผลในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการทดสอบยังไม่ได้นำไปใช้ในการปรับการจัดการเรียนการสอนมากนัก ส่วนใหญ่ใช้เพียงตัดสินการผ่านตกของนักเรียนเท่านั้น และ Piromsombat et al. (2017) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า สมรรถนะการประเมินผลของครูยังอยู่ในระดับที่ไม่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ครูยังคงเน้นเพียงการออกข้อสอบและตัดสินผล มากกว่าการใช้ข้อมูลเพื่อการพัฒนาครูยังติดกับดักของการสอนเพื่อสอบ อีกทั้ง อมรรรัตน์ สนั่นเสียง Sanansiang (2021) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะมากที่สุดคือ ด้านการออกแบบวิธีการวัดและประเมินผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) ของครูในด้านการวัดและการประเมินผล จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี มีค่า PNI เฉลี่ยในทุกด้านสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีเพียงด้านทักษะ เท่านั้นที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pastore (2023) ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ "การรู้เรื่องการประเมินของครู" และพบว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยมักประสบ

ปัญหาในการนำแนวคิดการประเมินใหม่ ๆ ไปใช้ในห้องเรียนจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีความต้องการพัฒนาทักษะด้านการวัดและประเมินผลมากกว่าครูที่มีประสบการณ์มากกว่า และ Wolterinck (2022) ได้ศึกษาการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) และพบว่าการฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติจริงสามารถช่วยให้ครูที่มีประสบการณ์น้อยพัฒนาทักษะการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งในงานวิจัยของ Nuansri, and Pantuworakul (2020) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูในเขตพื้นที่ภาคกลาง พบว่ามีความแตกต่างของสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลระหว่างครูที่ได้รับการอบรมและไม่เคยได้รับการอบรม จากผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ประสบการณ์การทำงานของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและการประเมินผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์น้อย ซึ่งยังคงมีความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถนำความรู้และทักษะด้านการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ได้ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวัดและการประเมินผลของครูในสังกัดศึกษาธิการภาค โดยจำแนกตามองค์ประกอบของสมรรถนะ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะในทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะด้านทักษะมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด รองลงมาคือด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านคุณลักษณะตามลำดับ รายการที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูง ได้แก่ การบริหารจัดการการวัดและประเมิน การสื่อสารและการใช้ผลการประเมิน และการพัฒนาการวัดและประเมิน ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติอย่างลึกซึ้งและครอบคลุมในมิติของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการพัฒนาสมรรถนะของครูด้านการวัดและประเมินผลควรให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกในด้านทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการและการสื่อสารผลการประเมิน ทั้งนี้เพื่อให้ครูสามารถวางแผน ประยุกต์ใช้ และพัฒนาเครื่องมือประเมินได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นจำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครู พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี มีค่าความต้องการจำเป็นเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปในทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะด้านทักษะที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่า ครูที่อยู่ในช่วงเริ่มต้นของวิชาชีพยังคงต้องการการสนับสนุนและการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในด้านทักษะการปฏิบัติจริงในการวัดและการประเมินผล ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบหลักสูตร การอบรม การส่งเสริมสมรรถนะ และการพัฒนาครูอย่างสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นที่แท้จริงในบริบทของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยเฉพาะครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ยังขาดความชำนาญในด้านทักษะการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินผล จึงควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเริ่มต้นของวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและความสามารถในการปฏิบัติงานด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ด้านความรู้และคุณลักษณะไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าครูทั้งสองกลุ่มมีความต้องการในการพัฒนาในระดับใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สมรรถนะการวัดและประเมินผลด้านทักษะเป็นองค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัด เช่น สำนักงานศึกษาธิการภาค ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมทักษะเฉพาะทางของครูในเรื่องการบริหารจัดการการวัดและประเมินผล การใช้ผลการประเมิน และการพัฒนากระบวนการวัดให้ทันสมัยสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในประเด็นดังต่อไปนี้ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูได้ฝึกการออกแบบข้อสอบที่หลากหลายและมีคุณภาพ ทั้งในรูปแบบข้อสอบปรนัยและอัตนัย พร้อมทั้งเรียนรู้หลักการสร้างข้อสอบที่ครอบคลุมตัวชี้วัดและระดับพุทธิพิสัยต่าง ๆ รวมถึงเทคนิคการตรวจสอบคุณภาพข้อสอบ เช่น ความยาก ความจำแนก และค่าความเชื่อมั่น, สนับสนุนให้ครูประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมกับการวัดและประเมินผล เช่น Kahoot, Google Form, Quizizz, Socrative เพื่อเพิ่มมีส่วนร่วมของผู้เรียนและลดภาระการประมวลผลข้อมูลของครู รวมทั้งเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบกิจกรรมประเมินในรูปแบบออนไลน์ ,พัฒนาความรู้และทักษะครูในการออกแบบการประเมินที่ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย (ความรู้และสติปัญญา), จิตพิสัย (เจตคติและคุณธรรม), และทักษะพิสัย (ทักษะการปฏิบัติ) โดยใช้เทคนิคที่หลากหลาย เช่น การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินตนเองและประเมินเพื่อน เป็นต้น, ส่งเสริมความเข้าใจและความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมการสอบให้เอื้อต่อความยุติธรรม เช่น การจัดห้องสอบ การดูแลความพร้อมของอุปกรณ์ การควบคุมสิ่งรบกวน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนอย่างแท้จริง และสนับสนุนการฝึกปฏิบัติในการสร้างเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric) ทั้งสำหรับข้อสอบเลือกตอบและเขียนตอบ เพื่อให้สามารถตรวจได้อย่างเป็นระบบ โปร่งใส และสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความรู้ครูเกี่ยวกับแนวทางการกำหนดการตัดเกรดที่เหมาะสม เช่น การใช้เกณฑ์อิงกลุ่ม (norm-referenced) และเกณฑ์อิงเกณฑ์ (criterion-referenced) อย่างเหมาะสมกับลักษณะของวิชาและผู้เรียน เพื่อลดปัญหาการประเมินที่ไม่เป็นธรรม และควรกำหนดระบบการรายงานผลที่มีประสิทธิภาพและสม่ำเสมอ โดยครูควรมีทักษะในการสื่อสารผลการสอบให้นักเรียนเข้าใจถึงจุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทางการพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งมีการเปรียบเทียบผลการเรียนในลักษณะที่สร้างแรงจูงใจ เช่น เปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยระดับห้อง หรือความก้าวหน้าของแต่ละคนเมื่อเทียบกับครั้งก่อน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี มีค่าความต้องการจำเป็นสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี ในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านทักษะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงควรมีการออกแบบโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับครูรุ่นใหม่ในลักษณะ “โครงการพี่เลี้ยง” (Mentor Program) หรือ “หลักสูตรอบรมแบบเข้มข้น” (Intensive Training Course) เพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้เร็วและสอดคล้องกับความต้องการของระบบการศึกษาในระดับพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ หรือ งานวิจัยผสมวิธี เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึกต่อการขาดทักษะของครูในสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล

2.2 ศึกษาการพัฒนาเครื่องมือหรือสื่อการสอนแบบดิจิทัลหรือแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประเมินผลของครูในบริบทของห้องเรียนจริง

2.3 ศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาสมรรถนะหลังการอบรมในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาในลักษณะต่าง ๆ

References

- Best, J. W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Chumkaew, S., & Teerawitayalert, P. (2021). The Competency of Measurement and Assessment of Modern Teachers. *Journal of Teacher Professional Development*, 2(2), 1-15.
- De Vaus, D. (2002). *Analyzing Social Science Data*. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Jaisuk, S., & Thanaphonganan, N. (2019). Teacher Development Program for Measurement and Evaluation of Schools under the Secondary Education Service Area Office 26. *Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University*, 38(6), 92-103.
- Jirojphan, W., & Klangphahol, K. (2015). Results of a Needs Assessment for the Development of Assessment of Learning Outcomes Ability of Student Teachers. *Journal of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn*, 10(2), 273-285.
- Klangphahol, K., & Jirojphan, W. (2024). Second Order Confirmatory Factor Analysis of Competency Assessment of Graduate Diploma Student in Teacher Profession. *Valaya Alongkorn Review Journal*, 14(2), 88-103.
- National Institute for Development of Teachers, Faculty Staff and Educational Personnel. (2025). *This Curriculum Focuses on Enhancing Teachers' Skills in Instructional Management to Foster Students' 21st Century Literacy*. Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education. Retrieved May 15, 2025, from <https://nidtep.moe.go.th/wp-content/>
- Nuansri, M., & Pantuworakul, K. (2020). Analysis of Teacher's Assessment Competency: A Case Study of The Central Region. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*, 14(3), 115-133.
- Office of Policy and Planning, Basic Education Council. (2023). *Report on the List of Schools under the Office of the Basic Education Council*. Retrieved December 24, 2024, from http://www.bopp.go.th/?page_id=878
- Office of the Education Council. (2017). *Report on the Analysis of Competencies and Performance in Assessment and Evaluation of Basic Education Teachers*. (1st ed.). Bangkok: Bureau of Educational Evaluation, Office of the Education Council.
- Office of the Education Council. (2017). *The National Education Plan B.E. 2560-2579 (2017-2036)*. Retrieved December 16, 2024, from <https://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1569-file.pdf>
- Pastore, S. (2023). *Teacher Assessment Literacy: A Systematic Review*. Retrieved January 25, 2025, from <https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/feduc.2023.1217167/full>
- Piromsombat, C. et al. (2017). *Report on the Analysis of Competencies and Practices in Assessment and Evaluation among Teachers in Basic Education in Bangkok*. Bangkok: Prikwan Graphic Co., Ltd.

- Sanansiang, A. (2021). The Development Guidelines the Competency of Measurement and Authentic Assessment by Using Professional Learning Community for Teachers in Elementary Schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Offices 1 and 2. *ARU Research Journal*, 8(3), 103-110.
- Sohsiri, M., Jiraro, P., & Khawloueng, D. (2019). The Needs Assessment for Developing the Measurement and Evaluation of Learning Competency Using Student Centered in Opportunity Expansion School of Rayong Province. *Academic Journal of Thailand National Sports University*, 11(2), 290-305.
- Wolterinck, C. (2022). *Teacher Professional Development in Assessment for Learning*. (Doctoral Dissertation). University of Twente. Netherlands. Retrieved December 14, 2024, from https://research.utwente.nl/files/289764092/Thesis_C_Wolterinck.pdf
- Wongwanich, S. (2019). *Needs Assessment Research*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.